

1

Połączenia wciskowe

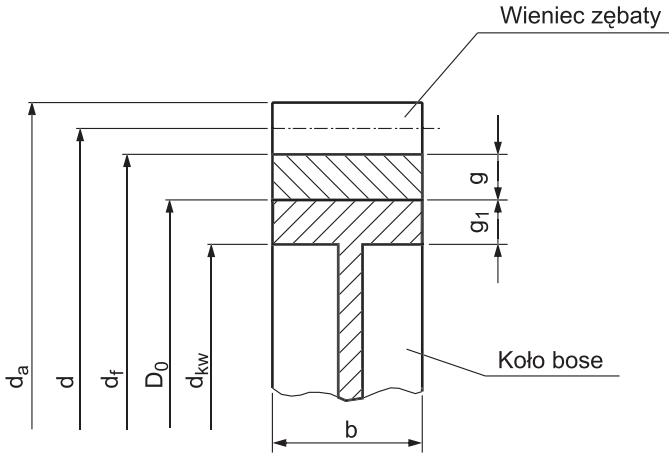

ZADANIE

Dobierz pasowanie umożliwiające przeniesienie przez złącze skurczowe zadanych sił oraz określ cechy konstrukcyjne koła, aby gwarantowały one poprawne współdziałanie złącza. Rozważane jest koło zębate, przedstawione na rys. 1.1, o następujących wymiarach podstawowych: $d = 312,5$ mm, $m = 3$ mm, $b = 100$ mm. Konstrukcja koła jest następująca. Na koło bosc wykonane ze stali St3S jest nasadzony skurczowo pierścień zębaty ze stali C55. Przyjmij grubość koła boscowego i wieńca zębatego odpowiednio $g_1 = g = 10$ mm. Zęby w wieńcu są proste. Koło zębate jest obciążone momentem skręcającym $M_s = 175$ N · m.

UWAGI WSTĘPNE

Połączenia wciskowe oblicza się tak, aby spełnione były warunki: nośności i wytrzymałościowy. Warunek nośności jest spełniony, gdy wcisk minimalny, wynikający z dobrego pasowania, jest większy niż wcisk konieczny do przeniesienia momentu skręcającego. Natomiast spełnienie warunku wytrzymałościowego zapewnia, że w żadnym z elementów wchodzących w skład koła w wyniku ich skojarzenia skurczowego nie będzie przekroczona granica plastyczności. Należy wspomnieć, że w wypadku różnego współczynnika rozszerzalności cieplnej łączonych elementów po zmianie temperatury nastąpi zmiana wartości wyznaczonych wcisków. Może to prowadzić do przekroczenia naprężeń plastycznych w łączonych elementach albo do ich poślizgu. W celu pełniejszego przedstawienia zagadnienia połączeń wciskowych obliczenia będą wykonane dwoma metodami: Schottmana [Kru87] i Müllera [Mül73]. Metoda Schottmana jest oparta na wzorach wynikłych z rozwiązania zagadnienia Lamégo. W zagadnieniu tym rozważa się rozciąganie i ściskanie gładkich pierścieni oraz jednorodny rozkład siły zewnętrznej. W związku z tym wynik otrzymany w metodzie Schottmana jest wynikiem przybliżonym.

Rys. 1.1. Koło zębate

W metodzie Müllera dodatkowo sprawdza się nośność złącza ze względu na wystąpienie poślizgu.

ROZWIĄZANIE ZADANIA

1. Obliczenia metodą Schottmana

Najpierw będą obliczone średnice nominalne koła bosego i wieńca zębatego. Wprowadzimy następujące oznaczenia: d – średnica podziałowa koła zębatego, d_f – średnica podstaw koła zębatego, D_0 – średnica nominalna połączenia skurczowego, m – moduł, d_{kw} – średnica wewnętrzna koła bosego, h^* – względna wysokość stopy zęba, $h^* = 1,25$

$$d_f = d - 2 h^* m = 312,5 - 7,5 = 305 \text{ mm} \quad (1.1)$$

Średnica nominalna połączenia skurczowego

$$D_0 = d_f - 2 g_1 = 305 - 2 \cdot 10 = 285 \text{ mm} \quad (1.2)$$

gdzie g_1 – grubość wieńca zębatego.

Naciski powierzchniowe p wymagane do przeniesienia zadanego momentu skręcającego M_s są dane wzorem

$$p = \frac{2 M_s}{\pi D_0^2 b \mu} \quad (1.3)$$

gdzie: μ – współczynnik tarcia dla stali po stali, $\mu = 0,15$; b – długość czynna powierzchni styku.

Zatem

$$p = \frac{2 \cdot 175}{\pi \cdot 0,285^2 \cdot 0,1 \cdot 0,15} = 91\,487 \text{ Pa} \approx 0,091 \text{ MPa} \quad (1.4)$$